

Juryrapport

Jan Brouwer Scriptieprijs 2023 - Religiewetenschappen en theologie

Veerle Dijkstra MA, Universiteit Utrecht

Going Digital. Corona as a Lens onto the Dynamics of Religious Mediation in Four Christian Church Communities in the Netherlands

Ook dit jaar was het weer een genot als jurylid de inzendingen voor de scriptieprijs op het vakgebied van theologie en religiestudies te mogen lezen. Deze gingen onder andere over creativiteit op het kruispunt van theologie, AI en cognitiefilosofie, een gedetailleerde filologische studie naar middeleeuwse handschriften, een prachtige geschiedenis naar het catalogiseren van Hebreeuwse handschriften, een studie naar respectvolle omgang met dementerenden, een etnografie van een groep op de grens van religie en niet-religie, en een etnografie van vier Utrechtse gemeenschappen in coronatijd.

Het is die laatste scriptie die we na een stevige discussie tot winnaar hebben uitgeroepen. Discussie omdat de beste scripties van deze lijst heel verschillende kwaliteiten hadden die zich niet altijd makkelijk lieten vergelijken, en discussie omdat de lengte van de scripties nogal verschilt. De winnaar van dit jaar had een lange, te lange, scriptie ingediend; ook bij de helft van de lengte waren we nog onder de indruk geweest!

‘Going Digital. Corona as a Lens onto the Dynamics of Religious Mediation in Four Christian Church Communities in the Netherlands’: Dijkstra zoekt in haar analyse van twee protestantse gemeentes, een katholieke parochie en een pinkstergemeenschap naar een beter begrip van hoe ‘religieuze mediatie’ werkt: de manier waarop gelovigen vorm geven aan de ontmoeting met die andere realiteit die hun dagelijkse bestaan te boven gaat. Als gevolg van de coronaregels waren de gebruikelijke vormen van mediatie – gemeenschappelijke zang, gebed, bijbellezing, preken, eucharistie/avondmaal en de informele contacten daaromheen – opeens onmogelijk geworden. Deze kerken gingen over tot streaming om ondanks de afgedwongen afstand de gemeenschap in stand te houden. Dijkstra laat zien hoe op het eerste gezicht die nieuwe vormen relatief goed lijken te werken, maar tegelijkertijd deze gemeenschappen ook laten beseffen wat ze misten.

En dat brengt ons bij corona [door Dijkstra geconceptualiseerd als een ‘totaalevent’] als lens – als lens om te zien hoe religieuze gemeenschappen reageren op situaties van spanning en onzekerheid, en als lens om ingesleten patronen onder de loep te nemen. Dijkstra’s fijnzinnige analyse van vier groepen die veel op elkaar lijken, zich aan dezelfde omstandigheden moeten aanpassen, maar daar vanuit eigen geschiedenis en identiteit verschillend mee omgaan en verschillende conclusies uit trekken, verheldert niet alleen bestaande verschillen tussen deze gemeenschappen, maar ook de rol van mediatie in religie. En dat levert dan weer, zoals het een uitstekende scriptie betaamt, spannende vragen op voor verdere discussie – naar de manier waarop hier post-corona mee wordt omgegaan, naar de vergelijking met andere sterk op elkaar betrokken gemeenschappen – religieus en niet-religieus – en naar de rol van materialiteit en media in protestantse kringen waarbij we dan adviseren om ook de systematische theologie erbij betrekken waar expliciet over media, als *media salutis*, is en wordt nagedacht.

We feliciteren Veerle Dijkstra van harte met dit prachtige resultaat en wensen haar alle goeds toe in de komende tijd, waar ze haar talenten ook in zal gaan zetten.

Prof. dr. C. (Kees) van der Kooi, Distinguished Lecturer ESAA/EURAC Erasmus Universiteit Rotterdam, emeritus-hoogleraar systematische theologie Vrije Universiteit Amsterdam
Prof. dr. H.L. (Heleen) Murre-van den Berg, hoogleraar mondiaal christendom, decaan faculteit filosofie, theologie en religiewetenschappen Radboud Universiteit Nijmegen

De jury vergaderde op 7 december 2022 via Zoom onder leiding van KHMW-directeur Drs. M.L.L.E. (Marlies) Veldhuijzen van Zanten-Hyllner. Tevens was ter vergadering aanwezig Prof. dr. R.B. (Rudy) Andeweg, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW.